

Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima

Razvoj i opravdanost ideje o zajedništvu

Dr. sc. Mirna Willer, red. prof. u miru

willer.mirna@gmail.com

Sadržaj

- AKM seminari: 1997.-
- Manifest radionice (4), 1997.
- Zakonodavstvo u RH: AKM – stanje
- ... prema suvremenom globalnom informacijskom okruženju
- Pravilnik KAM, 2019.-

http://theta.ffzg.hr/akm//AKM_ostali/akm1/index.html

ARHIVI, KNJIŽNICE, MUZEJI

- [Program / Programme](#)
- [Organizacija / Organization](#)
- [O AKM-u 1 / About AKM 1](#)

Zadnja promjena: 07.11.1999.
Stranice održava: [Goran Zlodi](#)

ARHIVI, KNJIŽNICE, MUZEJI
Mogućnosti suradnje u okruženju
globalne informacijske infrastrukture

1. seminar: Rovinj, 19./21. do 19. studenoga 1997.

ARCHIVES, LIBRARIES, MUSEUMS
Possibilities for Co-operation within the Environment
of the Global Information Infrastructure

1. seminar: Rovinj, 19-21 November 1997

125%

Seminar "Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture" proizišao je iz ideje o nužnosti otvaranja suradnje arhiva, knjižnica i muzeja kako bi korisnik mogao dobiti što potpuniji, točniji i kompetentniji odgovor na svoj upit jedinstvenim, koherentnim pristupom različitim izvorima podataka. Već danas raspoloživa informacijska tehnologija omogućuje realizaciju takve ideje.

Nije više dovoljno, naime, da svaka djelatnost za sebe iznalazi putove u rješavanju najakutnijeg problema: kako transformirati svoje funkcije i osigurati kvalitetu usluga u situaciji naglog tehnološkog skoka u sveopću globalizaciju. Informacijski šok izazvao je potres na temeljnim razinama njihova djelovanja. Stoga one prvo moraju redefinirati jedinicu građe, postupke njezina prikupljanja, smještaja i diseminacije; potom iznova konceptualizirati načela i pravila obrade, formata strojno čitljivog zapisa i koncipiranja modela podataka i, naposljetku, ustanoviti tko su danas njihovi korisnici i kakve su njihove potrebe.

Cilj seminara bio je stoga istražiti teorijske pretpostavke unutar kojih je moguće smjestiti takvo razmišljanje, upoznati se sa suvremenom informacijskom infrastrukturom kao podlogom za njegovo provođenje te na konkretnim situacijama stvaranja informacija u arhivima, knjižnicama i muzejima ispitati razine moguće suradnje.

Svrha seminara bila je okupiti stručnjake koji se bave teorijskim postavkama i njihovom primjenom u automatiziranoj obradi i korištenju građe u arhivima, knjižnicama i muzejima, motivirati sudionike da razmijene ideje, znanja i iskustva te utvrditi područja i razine suradnje u stvaranju i pristupu informacijama.

Mirna Willer

AKM1, Rovinj, 19. - 21. 11. 1997.

Tomislav Šola

„Većina struka i odnosnih teorijskih disciplina rado uživa u komforu dekontekstualiziranih dilema, te izbjegava potrebu povremenog usuglašavanja, stalne suradnje i zajedničkog razmišljanja [...].”

➤ Šola, Tomislav. *Muzeološki prilog teorijskim osnovama informacijskih znanosti* (1990; 148)

„Tumačenje jedinstva baštinskih institucija danas je nešto lakši zadatak nego unatrag nekoliko godina. Neće biti da smo postali pametniji, nego tek da je potreba zajedništva očitija, dakle da su okolnosti dramatičnije. Da bismo o tome uspješno govorili, a kamoli da bismo se za oblike zajedništva dogovorili, potrebna je odgovarajuća teorija, ako već ne i znanosti. [...] *Poznavanje sadašnjosti* je, držim, najvažnije polazište u strategiji naših struka, u pokušaju da zasluži relevanciju i status, jednako kao što je promišljanje zajedništva baštinskih ustanova najjači prilog *rekonceptualizaciji*. Oba strateška opredjeljenja svjetski su trend za sljedeću dekadu.”

➤ Šola, Tomislav. *Baštinske ustanove na razmeđu ili gdje je granica između pravog muzeja i njegove zabavljачke inačice* (1998.; 2. i 3. AKM, 2000; 30-31)

Teme: teorijske postavke

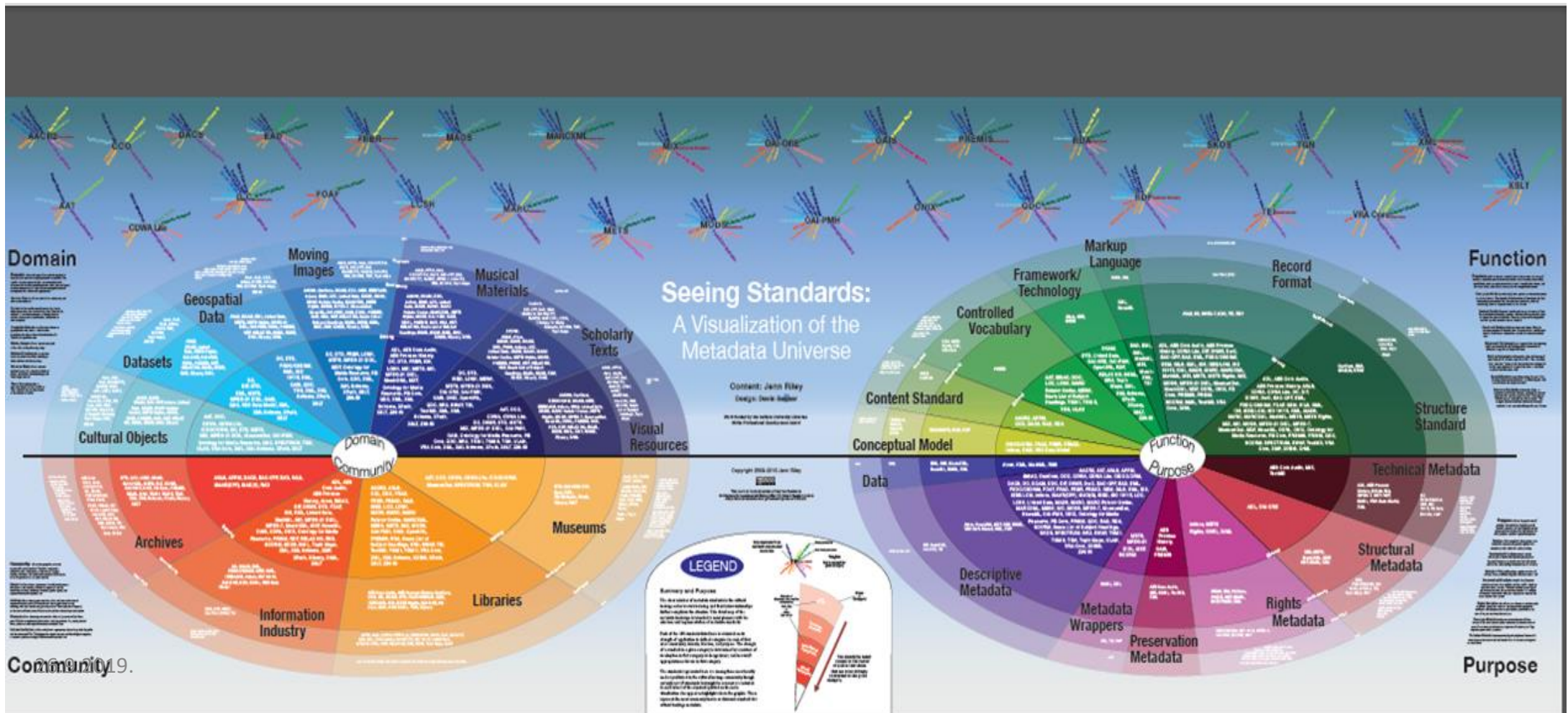
- ✓ Fenomen kulturne baštine i definicija jedinice građe
- ✓ Informacijske znanosti
- ✓ Arhivska teorija i tehnologija
- ✓ Muzeologija i znanost u virtualnom okruženju
- ✓ Što stručnjaci moraju znati
- ✓ Obrazovni programi
- ✓ Kulturni turizam: strategije
- ✓ Kreativne marketinške strategije na tržištu e-knjige
- ✓ Korisnici i usluge
- ✓ Izgradnja informacijskog krajolika
- ✓ Predmet ili zbirka: što dokumentiramo?
- ✓ Baštinske ustanove na razmeđu
- ✓ Koncept održivog razvitka u zaštiti kulturne baštine
- ✓ Etičnost knjižničarstva?
- ✓ Poslanje muzeja ili Što će nam muzeji?
- ✓ Sutra ujutro
- ✓ Semantički web i kriza identiteta
- ✓ Globalno i lokalno
- ✓ Materijalno i virtualno
- ✓ Predmet, prostor, vrijeme

Teme: informacijska infrastruktura

- ✓ Internet kao ideja i način življenja
- ✓ Mogućnosti primjene bibliotečnih standarda u informatizaciji muzejske djelatnosti
- ✓ Meta-podaci na internetu: je li RDF rješenje
- ✓ Interoperabilnost sadržaja metapodataka
- ✓ Upravljanje digitalnim repozitorijima
- ✓ Buduća informacijska okruženja
- ✓ Dostupnost i očuvanje informacija/e-informacijskih objekata
- ✓ Semantički web i ekspertni podaci
- ✓ Ontologije u informacijskom univerzumu
- ✓ Web kao mjesto pristupa distribuiranim digitalnim zbirkama

Teme: standardi i mapiranja → interoperabilnost

Jenn Riley and Devin Becker. Seeing Standards: A Visualization of the Metadata Universe, <http://www.dlib.indiana.edu/~jenlrile/metadatamap/>

Primjene standarda, projekti

- ✓ Integriranje metapodataka u digitaliziranu sliku
- ✓ Izvedbene umjetnosti: arhivsko gradivo i kostimi
- ✓ Od konceptualnih modela preko OPACa do sljedeće generacije sustava znanja (KS)
- ✓ Arhivi i korisnici
- ✓ Granularnost u informacijskom krajoliku
- ✓ ARHiNET
- ✓ Who said that?
- ✓ *Bildindex i Manuscripta Mediaevalia*
- ✓ SCONE: CLD
- ✓ Međunarodni projekti razvoja turizma
- ✓ DAMP: web arhiv
- ✓ Harvestiranje hrvatskog weba
- ✓ Europski arhivski portal: APEnet i APEX
- ✓
- ✓ **Kakav nacionalni katalogni pravilnik trebamo?**

AKM 1/1997.-20/2016.: rezultati

- ✓ Broj sudionika: cc 100 x 20 = 2.000
- ✓ U objavljenim zbornicima radova AKM-a:
 - ✓ **719 priloga**, od toga 295 predavanja, 79 izvještaja s radionica (u okviru kojih 257 priloga), 59 posterskih izlaganja, 25 raznih prikaza i 6 izvještaja s panel rasprava.
 - ✓ **899 autora**, od toga 425 autora predavanja, 315 autora priloga u radionicama, 101 autor postera, 34 autora prikaza i 24 autora priloga uz panel rasprave
- ✓ Iz zemlje i inozemstva: Austrija, BiH, Francuska, Italija, Norveška, Njemačka, SAD, SAD/Sjeverna Irska, Slovenija, Srbija, UK
- ✓ Magisteriji, doktorati, članci u domaćim i stranim časopisima, knjige... AKM zbornici!!
- ✓ Ministarstvo kulture RH: Nacionalni projekt "Hrvatska kulturna baština": MK, NSK, HDA, MDC – Programska djelatnost: Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe, 2008.-
- ✓ Ministarstvo kulture RH: **Projekt "Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju", 2013.-2019.**

Manifest radionice (4) Formati za strojnočitljivo katalogiziranje i razmjenu podataka, 1997.: Ch. C. Jewitt, 1853.

„Kad bismo danas izabrali sustav naših najgorih kataloga, kad bi ga svi na isti način primjenjivali, ujednačenost tako sastavljenih kataloga učinila bi ih mnogo korisnijima od sadašnjeg kaosa nepravilnosti.”

- Charles C. Jewitt. Smithsonian Report on the Catalogues of Libraries and Their Publication by Means of Separate, Stereotyped Titles. Washington, D.C.: Smithsonian Institution, 1853. Str. 9.

Zakonodavstvo RH: AKM – stanje

➤ **Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19)**

knjižnična građa je svaki jezični, slikovni i zvučni dokument u analognom ili digitalnom obliku informacijskog, umjetničkog, obrazovnog, znanstvenog ili stručnog sadržaja, **proizveden u više primjeraka i namijenjen javnosti**, kao i rukopisi odnosno sva druga građa koju knjižnica posjeduje u svojem fondu i stavlja na raspolaganje korisnicima

➤ *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga* Eve Verona (1970./1986.-1983), ISBD (2011./2014.)

➤ **Zakon o arhivskom gradivu i arhivima (NN 61/18)**

arhivsko gradivo je **odabrano dokumentarno gradivo** koje ima trajnu vrijednost za kulturu, povijest, znanost ili druge djelatnosti, ili za zaštitu i ostvarivanje prava i interesa osoba i zajednica, zbog čega se trajno čuva

➤ *Pravilnik o evidencijama u arhivima* (NN 90/2002)

➤ **Zakon o muzejima (NN 61/18)**

muzejska građa su **sva civilizacijska, kulturna materijalna i nematerijalna dobra i dijelovi prirode** u muzeju koja su dio nacionalne i općeljudske baštine

➤ *Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* (NN 108/2002)

Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima

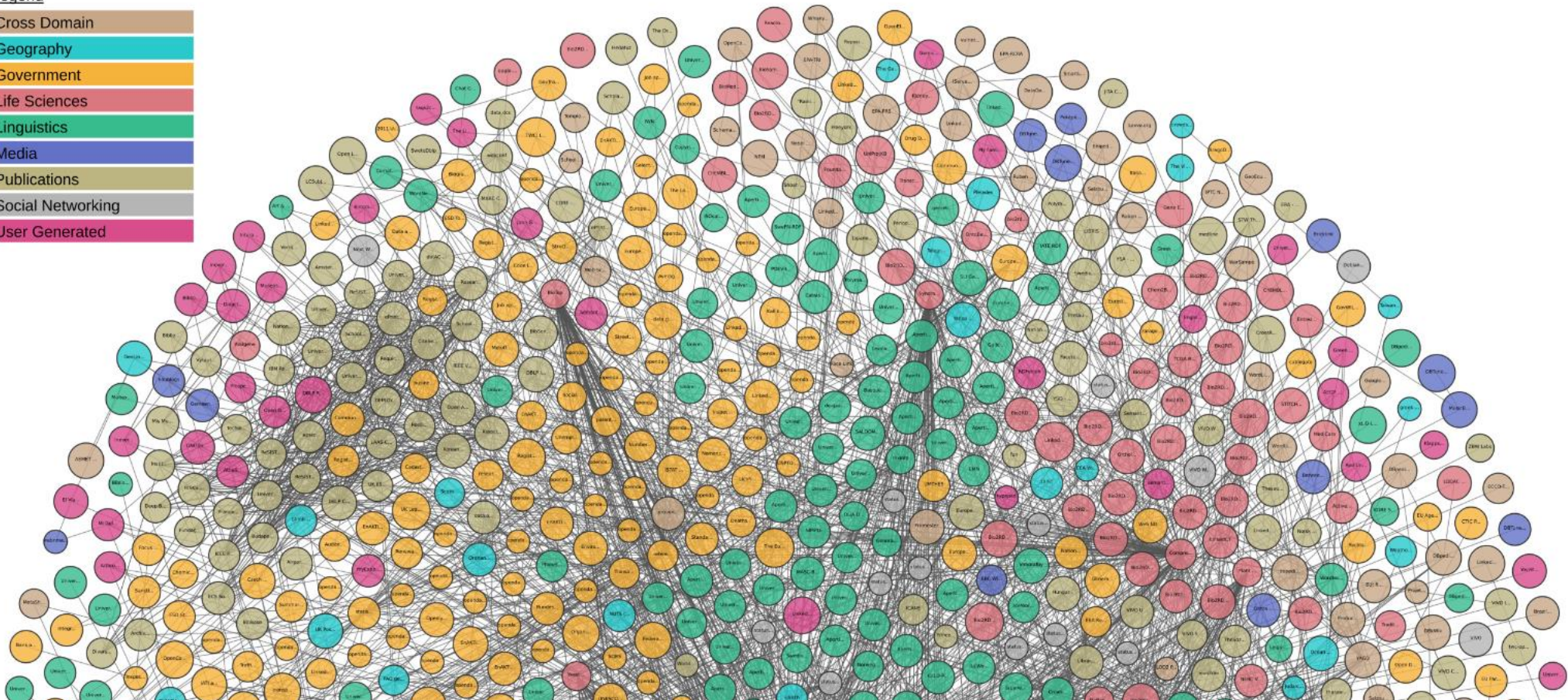
Svrha je Pravilnika standardizacija opisa građe u knjižnicama, arhivima i muzejima radi stvaranja uvjeta za razmjenu, dijeljenje, povezivanje, integraciju i ponovnu uporabu podataka. Ovi postupci doprinose racionalizaciji poslovanja i olakšavaju dostupnost informacija o građi.

Opis građe mora odgovarati raznovrsnim informacijskim potrebama korisnika knjižnica, arhiva i muzeja.

The Linked Open Data Cloud

Legend

Cross Domain
Geography
Government
Life Sciences
Linguistics
Media
Publications
Social Networking
User Generated

Hijerarhija normativnih akata: Sadržaj i oblik normativnog akta uvjetovani tehnologijom izrade kataloga!

➤ **Načela**

- IFLA [ICP](#): međunarodna načela katalogiziranja
- ICA [ISAD\(G\)](#), RiC: načela
- ICOM (International Council of Museums), CIDOC (International Committee on Documentation): načela – CRM: [Modelling principles](#); CCO: [10 Key Concepts](#); CDWA: [General Guidelines](#)
- [Semantički web](#): AAA – Anybody can say Anything about Any thing, Provenijencija: Tko je to rekao?, [OWA](#) – Open World Assumption
- Konceptualni **modeli**: [IFLA LRM](#) (Library Reference Model), ICA [RiC](#) (Records in Contexts), [CIDOC CRM](#) (Conceptual Reference Model, ISO 21127-2006/2014)
- **Standardi**: IFLA ISBD, UNIMARC itd., ICA ISAD(G), EAD itd., LIDO, [RDF](#) itd.
- **Pravilnici/dobra praksa**: podzakonski akti – [Pravilnik o evidencijama u arhivima](#); [Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi](#)
- **Kataložna pravila**: PPIAK, [RDA](#): Resource Description and Access – [RDA Toolkit](#), [REICAT](#): Regole italiane di catalogazione, [P-KAM](#) itd.; [RAD](#): Rules for Archival Description (CA), [NEDA-Reg](#): Datos básicos para la descripción archivística itd.; [CCO](#): Cataloging Cultural Objects (The Visual Resources Association Foundation: VRAF), [CDWA](#): Categories for the Description of Works of Art (Getty) itd.

PRAVILNIK ZA OPIS
I PRISTUP GRAĐI

Predgovor

- + Uvodna poglavlja
- + **1** Stvarni prikaz jedinice građe
- + **2** Identifikacija jedinice građe
- + **3** Sadržaj jedinice građe
- + **4** Tematika jedinice građe
- + **5** Materijalni opis jedinice građe
- + **6** Dostupnost i uporaba jedinice građe
- + **7** Vremenski ciklus jedinice građe
- + **8** Identifikacija i opis agenta
- + **9** Identifikacija i opis mjesta
- + **10** Identifikacija i opis vremenskog raspona
- + **11** Odnosi između jedinica građe
- + **12** Odnosi između jedinice građe i agenta
- + Dodaci
- + Pojmovnik

Prijavi se

Registriraj se

Morate biti prijavljeni kako biste mogli pregledavati sadržaj pravilnika!

PRAVILNIK
ZA OPIS I
PRISTUP GRAĐI
U KNJIŽNICAMA,
ARHIVIMA
I MUZEJIMA

